

گلایه‌های افکار عمومی

«مریم میرزاخانی»هایی که به راحتی از دست می‌دهیم

یادداشت

حادثه تأسف‌بار سانحه اتوبوس حامل دانش‌آموزانی که برای اردو به شهداد کرمان رفته بودند و منجر به فوت ۶ نفر از عزیزان ما شد از دختران فرزانه و نخبه‌های کشور بودند که موجی از تألمات و همچنین جریحه‌دار شدن افکار عمومی و جامعه را ایجاد کرد. در کشور شاید در ۲۴ ساعت ۳۰ تا ۴۰ نفر کشته داشته باشیم ولی تصادف این گونه موارد خیلی تأثرانگیز است. دختران معصومی که می‌توانستند آینده خوبی برای خودشان داشته باشند و رویاهایی در سر داشتند و می‌توانستند شخصیت‌های علمی و نخبگانی باشند، شخصیت‌هایی مثل مریم میرزاخانی‌ها که خیلی ساده و به راحتی از دست‌شان می‌دهیم. امیدواریم این حادثه آخرین باشد ولی با این سازمان و شرایطی که داریم متأسفانه باید انتظار چنین حوادث تلخ را در آینده داشته باشیم. اگر این حادثه را به لحاظ فنی ببینیم دلایل متفاوتی می‌تواند داشته باشد. بعد از حادثه، پلیس ماشین را بازدید و نقص آن را تأیید کرد. سیستم‌های بازرسی آمدند و آموزش و پرورش و شرکت حمل‌ونقل را که مسئول بود، مقصر دانستند. فارغ از همه مسائل به عنوان یک کارشناس عرض می‌کنم که پلیس تأیید کرد اتوبوس نقص داشت و راننده اتوبوس قطعاً مطلع بود. شرکتی که اعزام‌کننده این وسیله نقلیه بود حتماً اطلاع داشت. شاید اینجا است که مسامحه، سهل‌انگاری و بی‌توجهی معنادار می‌شود. مثلاً راننده گفته مسیر کوتاهی است با احتیاط می‌رویم و مراقب هستیم، اما این اتفاق افتاد و حادثه تلخ رقم خورد. مستحضر باشید، آیین‌نامه داریم در تمامی شرکت‌های حمل‌ونقل باید فردی که دارای صلاحیت‌های حرفه‌ای، علمی و فنی است به عنوان مدیر فنی مستقر باشد و هر اتوبوسی را که از شرکت برای هر مأموریتی، اردوی دانش‌آموزی یا مسافری می‌رود، کنترل کند. مثلاً تابرها، سیستم ترمز، سیستم روشنایی و شیشه‌های خودرو چک شود و اگر همه چکاپ‌ها انجام شد، مهر خروج بزند. نقص سیستم ترمز چیزی نیست که یک دفعه اتفاق بیفتد حتماً دلایل دیگری هم داشته است. راننده بی‌مسئولیتی کرده است. اما چند نکته که بسیار حائز اهمیت است اینکه آیا اقداماتی که آموزش و پرورش برای این اردو انجام داد با توجه به اینکه سال ۸۶ آیین‌نامه‌ای در زمینه حمل‌ونقل دانش‌آموزان و جابه‌جایی آنها تصویب شده بود و به آموزش و پرورش هم ابلاغ شد آیا رعایت شده است؟ آموزش و پرورش بر اساس آیین‌نامه دستورالعملی را تهیه و به تمامی واحدهای

خود در سراسر کشور ابلاغ کرد، شاید بیش از ۱۷ سال از آن ابلاغ می‌گذرد، چطور این همه سال بی‌توجهی کردند؟ اولین سؤال این است که درخواست چنین اتوبوسی برای دختران دانش‌آموز نخبه واقعاً شایسته بود؟ واقعاً اینقدر ارزش نداشت بپرسند راننده اتوبوس کیست، از کدام شرکت است و چه وضعیتی دارد؟ حداقل سؤال می‌کردند راننده‌ای که می‌خواهد برای این اردو برود صلاحیت فردی و حرفه‌ای دارد؟ مدیر مدرسه یا آموزش و پرورش منطقه که مسئول برگزاری این اردو بود، می‌توانستند سؤال کنند، راننده کیست که امروز بتوانند پاسخگو باشند. یعنی مثلاً من به عنوان مدیر مدرسه فقط زنگ بزنم و بگویم اتوبوس می‌خواهم، نباید این سؤالات را بپرسم که آیا این اتوبوس از لحاظ راننده مورد تأیید است؟ آیا برای جابه‌جایی ۳۰ تا ۴۰ نفر از بهترین و شایسته‌ترین بچه‌هایی که بچه‌های خود ما بودند، اینقدر ارزش نداشت که مکتوب نامه بنویسند و درخواست خودرو کنند تا شرکت متوجه شود که مدرسه و آموزش و پرورش پشت قضیه است و راننده به اصطلاح مسئولیت‌پذیرتر و با سابقه تخلف کمتری بفرستند؟ اینها گلایه‌هایی است که افکار عمومی از آموزش و پرورش و مدیر مدرسه دارد که ای کاش شما این حداقل‌ها را می‌پرسیدید. در آن آیین‌نامه‌ای که عرض کردم، مواردی مثل سابقه تخلف و تصادف راننده‌های فعال در حوزه حمل‌ونقل دانش‌آموزان از سوی راهور فراجا باید تأیید می‌شد. سؤال بعدی اینکه آیا والدین دانش‌آموزان حق انتخاب نداشتند؟ اردو با این شرایط که الان داریم چیز واجبی نیست، حالا اگر می‌خواستیم نظر والدین را بپرسیم که با چه وسیله‌ای بچه‌ها را ببریم، بگذاریم پدر و مادر انتخاب کنند. به هر حال هزینه را خودشان داده‌اند، هر پدر و مادری انتظار دارد برای اعزام بچه‌ها برای اردوی دانش‌آموزی، این حداقل چیزی بود که باید می‌پرسیدند.

در کشور ما سالانه بیش از ۲۰ هزار تصادف رخ می‌دهد که آمار تلفات جانی ناشی از آنها در ۱۰ سال اخیر به طور میانگین به ۱۷ هزار نفر در سال رسیده است. این آمار مصدومان نیز تقریباً ۱۰ برابر این رقم است. این آمار نه تنها نگران‌کننده، بلکه نشان‌دهنده یک بحران جدی در حوزه ایمنی حمل‌ونقل است. زیرساخت‌های ناکافی، تابلوها و علائم غیراستاندارد، ناوگان فرسوده اتوبوس‌ها، و دغدغه‌های ذهنی رانندگان، همگی دست به دست هم داده‌اند تا این فاجعه‌ها تکرار شوند. از سوی دیگر، شرکت‌ها به دلیل مشکلات اقتصادی، کمتر به تعویض

دکتر علیرضا اسماعیلی

مدرس دانشگاه تهران
و رئیس سابق پلیس راه کشور